

Připravenost obcí na demografické změny – město Žďár nad Sázavou

Martin Mrkos

2.12.2025

Agenda

- 1) Základní data o Žďáře nad Sázavou
- 2) Historický kontext pro pochopení současného stavu a výzev
- 3) Aktuální výzvy a problémy
- 4) Práce s daty (a politický proces)
- 5) Demografická data jako východiska
- 6) Co by nám pomohlo a na čem bychom rádi spolupracovali
- 7) Závěr

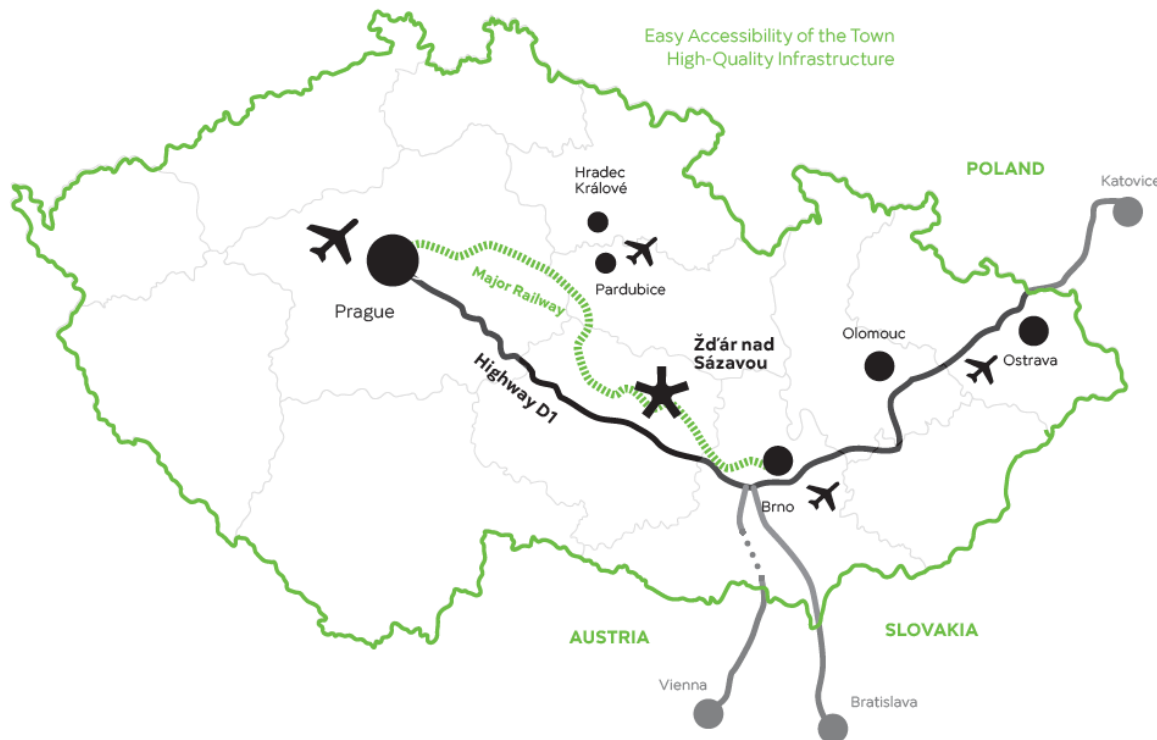
Základní data o Žďáře nad Sázavou

Počet obyvatel: cca 20 tis.

Spádová oblast: cca 60 tis.

Průměrná hrubá mzda (odhad z nabídek práce): 36 700 Kč

Medián hrubé mzdy v Kraji Vysočina: 38 835 Kč (Q1-2025)

Travel times by car

Jihlava	37 min.
Brno (airport)	57 min.
Pardubice (airport)	58 min.
Prague (airport)	1 h 45 min.
Ostrava (airport)	2 h 30 min.

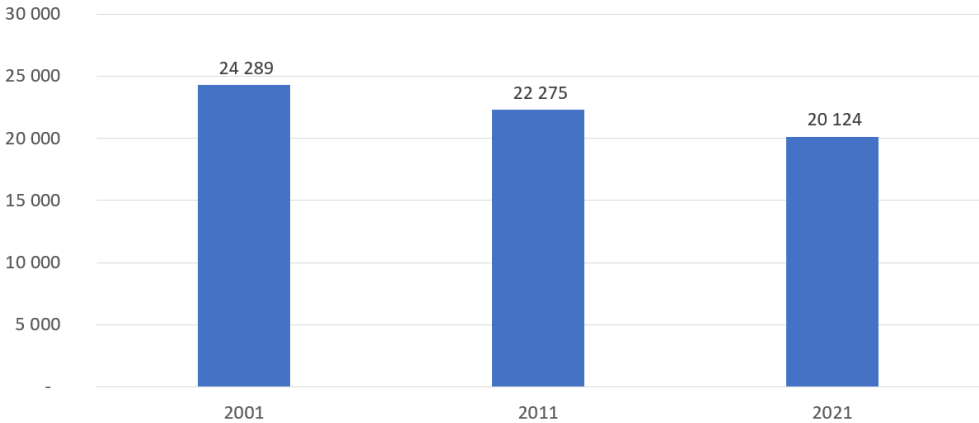
Travel times by train

Prague main station	2 h 24 min.
Brno main station	1 h 12 min.

Základní data o Žďáře nad Sázavou

Vývoj počtu obvykle bydlících ve Žďáru nad Sázavou dle sčítání lidu 2001, 2011 a 2021

Vývoj ORP Žďár nad Sázavou, sčítání 2011 a 2021

Největší poklesy		Největší nárůsty	
Kyjov	-67,4%	Pavlov	178,6%
Pokojev	-13,6%	Lhotka	153,3%
Rosička	-10,9%	Vysoké	33,8%
Žďár nad Sázavou	-9,9%	Březí nad Oslavou	22,1%
Kotlasy	-8,0%	Sazomín	21,0%
Matějov	-8,0%	Počátky	19,3%
Sklené	-6,6%	Chlumětín	18,0%
Svratka	-5,5%	Karlovo	17,2%
Vatín	-5,4%	Herálec	11,5%
Vojnův Městec	-5,3%	Újezd	10,5%
Bohdalec	-4,6%	Račín	9,3%
Budeč	-4,6%	Hamry nad Sázavou	7,7%
Velká Losenice	-1,4%	Škrdlovice	7,4%
Bohdalov	-1,2%	Obyčtov	5,9%
Rudolec	-0,9%	Sírákov	5,9%
Znětín	-0,5%	Poděšín	5,4%
Nové Dvory	-0,3%	Sázava	5,3%
Nížkov	-0,2%	Cikháj	5,2%

ORP Žďár nad Sázavou celkově -3,3 %

Srovnání struktury obyvatelstva Žďáru nad Sázavou mezi lety 2011 a 2021

	2011	2021	Relativní rozdíl
0 - 14 let	3035	2891	-4,74%
15 - 64 let	15552	12555	-19,27%
65+ let	3690	4678	26,78%
Průměrný věk	41,4	44,9	:

Generační vývoj mezi lety 2011 a 2021 ve Žďáře

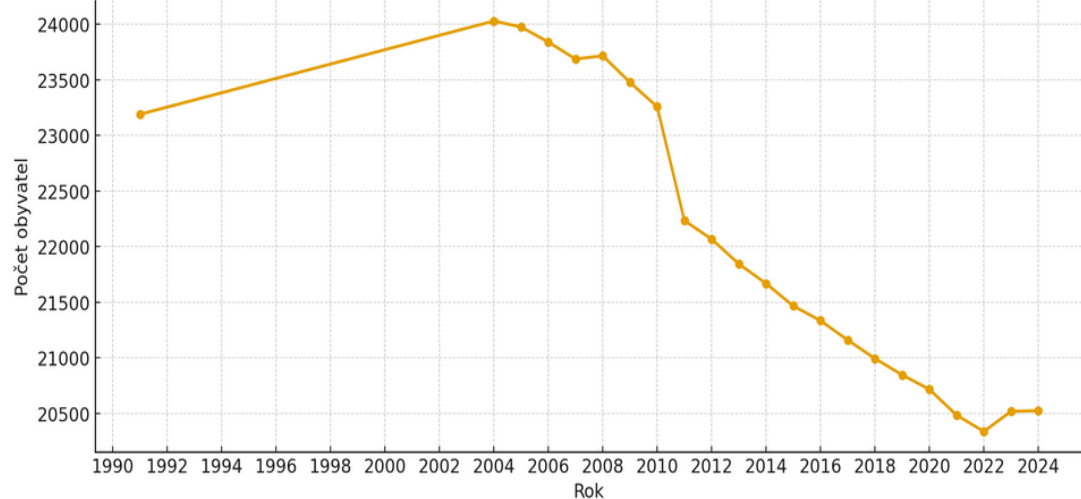
0 - 4 roky	►►►	10 - 14 let	-10%	Stěhování s rodiči
5 - 9 let	►►	15 - 19 let	-5%	
10 - 14 let	►►►	20 - 24 let	-13%	
15 - 19 let	►►►	25 - 29 let	-20%	
20 - 24 let	►►►	30 - 34 let	-22%	Migrace s malým vlivem úmrtnosti
25 - 29 let	►►	35 - 39 let	-17%	
30 - 34 let	►►►	40 - 44 let	-15%	
35 - 39 let	►►	45 - 49 let	-11%	
40 - 44 let	►►►	50 - 54 let	-10%	
45 - 49 let	►►	55 - 59 let	-10%	
50 - 54 let	►►►	60 - 64 let	-8%	Vliv úmrtnosti
55 - 59 let	►►	65 - 69 let	-13%	
60 - 64 let	►►►	70 - 74 let	-17%	
65 - 69 let	►►	75 - 79 let	-22%	
70 - 74 let	►►►	80 - 84 let	-33%	
75 - 79 let	►►	85 - 89 let	-54%	
80 - 84 let	►►►	90 - 94 let	-74%	
85 - 89 let	►►	95 - 99 let	-89%	

Historický kontext pro pochopení současného stavu a výzev

- Žďár nad Sázavou vznikl v roce sloučením obcí Město Žďár a Zámek Žďár v roce 1949
- Počet obyvatel sloučené obce byl cca 4 900 obyvatel
- 1951: zahájení výroby v továrně Žďas

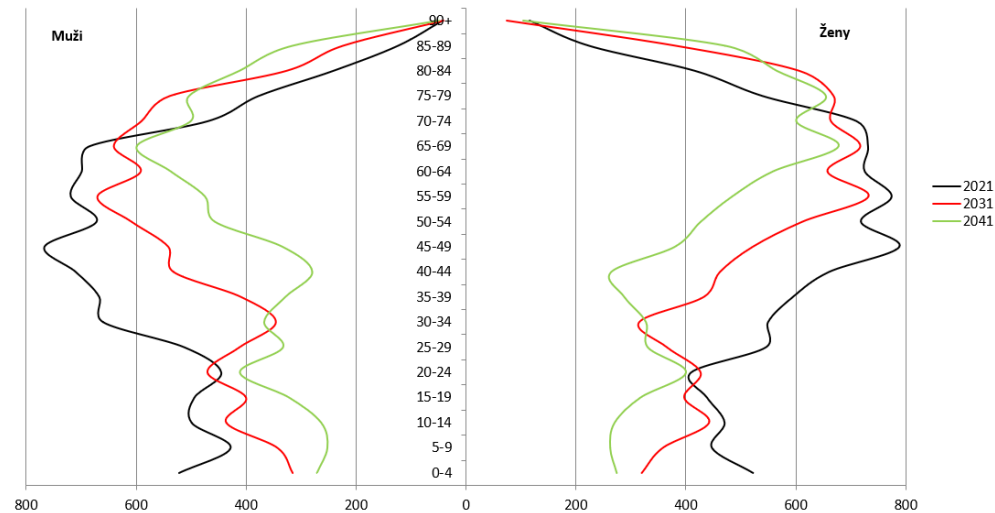
Vývoj počtu obyvatel města Žďár nad Sázavou (vybrané roky)

1950	4 936 obyvatel
1961	10 305 obyvatel
1970	15 686 obyvatel
1980	20 864 obyvatel
1991	23 191 obyvatel
2001	24 289 obyvatel
2011	22 328 obyvatel
2021	20 124 obyvatel

Aktuální výzvy a problémy

Srovnání věkové struktury Žďáru nad Sázavou, 2021, 2031 a 2041

Shrnutí základních výsledků

- Obyvatel Žďáru nad Sázavou ubývá
 - Obyvatel některých okolních obcí neubývá nebo alespoň ne tolik
- Obyvatelé Žďáru nad Sázavou jsou svojí věkovou strukturou „staří“
 - Patří k nejstarším obcím v regionu (podle průměrného věku obyv.)
- Za posledních 10 let je patrný výrazný odliv osob v produktivním věku (zejména v první polovině)
- Prognóza současného stavu odhaduje podíl osob v seniorském věku na 1/3 již v příští dekádě

Pokud se nic nezmění... (I)

- Počet obyvatel bude v roce 2031 17.630
- Což je proti roku 2021 -2500 obyvatel a -12 %
- Již v nejbližším roce klesne počet obyvatel pod 20.000
- V roce 2041 bude počet obyvatel 14.700
- Což je proti roku 2021 -5400 obyvatel a -27 %
- Počet dětí (0-14) bude v roce 2031 2.200
- Což je proti roku 2021 -680 dětí a -23 %
- V roce 2041 bude počet dětí 1.600
- Což je proti roku 2021 -1.300 dětí a -45 %

Pokud se nic nezmění... (II)

- Počet seniorů (65+) bude v roce 2031 5.500
- Což je proti roku 2021 +835 osob a +18 %
- Z nich bude asi 1600 starších 80 let, nyní je jich 1.100
- V roce 2041 bude počet seniorů (65+) přibližně stejný jako v roce 2031
- Počet 80 letých a starších bude ale již téměř 2.000
- Senioři budou v roce 2031 tvořit 31 % obyvatel Žďáru nad Sázavou
- V roce 2041 to bude již 37,5 %
- Poměr mezi generací 20-64 a 65+ se změní z 2,5 v roce 2021 na 1,26 v roce 2041

Práce s daty a politický proces

- Občané mají zájem, abychom v lokalitě postavili (zřídili)...

Rozuměj: „Bavil jsem se v naší ulici s Pepou a Karlem a oni mi říkali, že by to tady chtěli...”

- Mám pocit, že tohle řešení nebude fungovat, protože lidi...
- Myslím, že bychom měli postavit..., protože to je důležité pro rozvoj města
- Pojdme postavit..., protože mám signály, že by to lidé uvítali.

Rozuměj: „chci to já sám...”

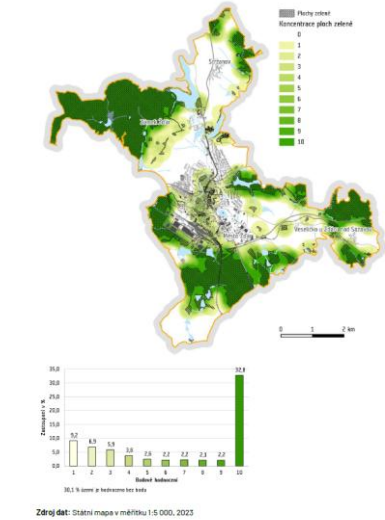
Rozuměj: „kvůli tomu se sem lidi určitě pohnou, to vím”

Práce s daty

Demografie

Správa bytů a formování
bytové politiky

Daň z nemovitosti
Investiční rozhodování

Sběr dat a data storage

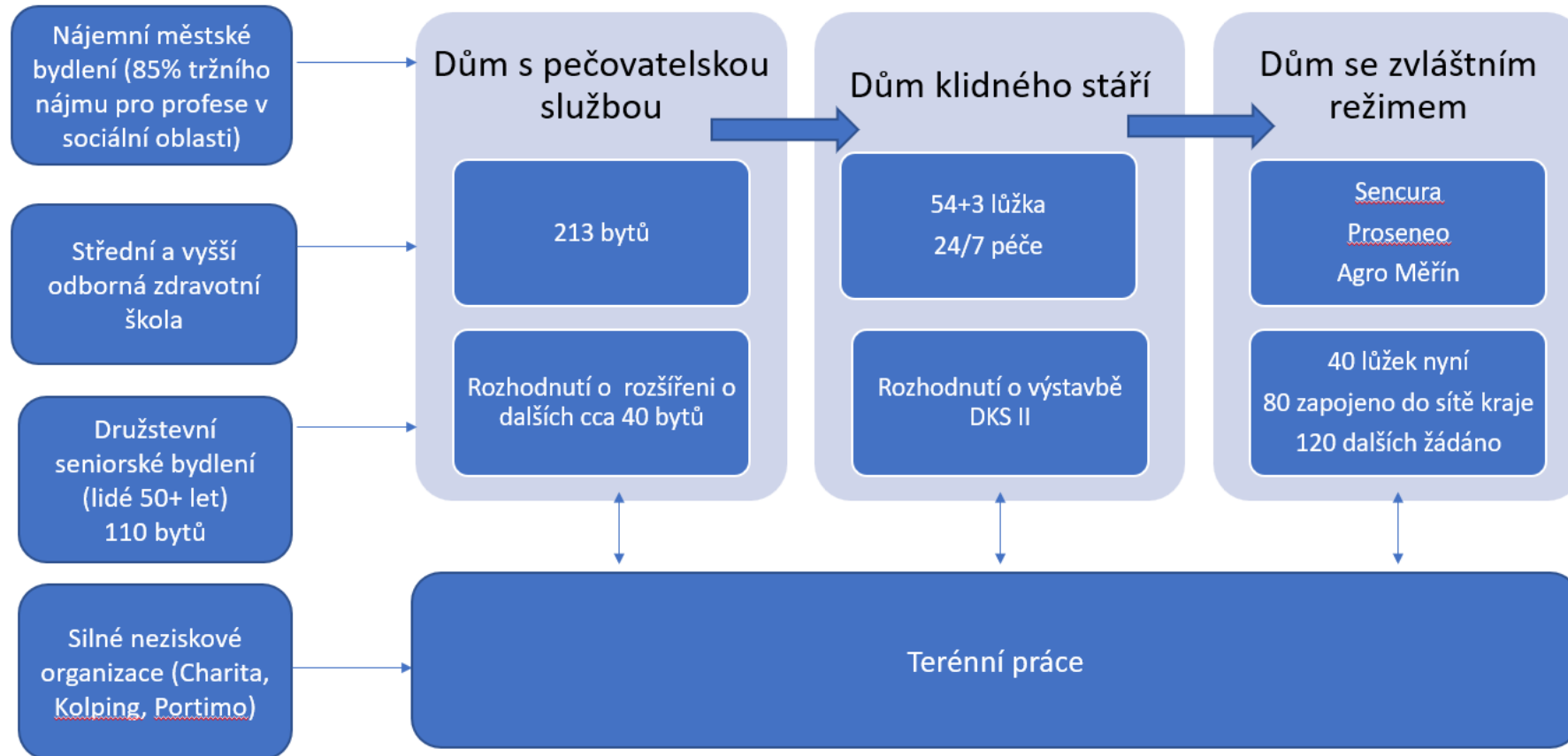
Demografická data jako základ k hledání řešení

Zanalyzovali jsme a validovali 6 vytyčených hypotéz, které vznikly během analýzy současného (výchozího) stavu

#	Region	Hypotéza	Klíčový argument
1	Strategický pohled	Stáří je příležitost, pokud se dobře uchopí	Prodlužující se délka dožití a zvyšující se kvalita sociálních a zdravotních služeb umožní seniorům strávit aktivně ještě dvě dekady života. Je to příležitost přinášet a rozvíjet nové veřejné i komerční služby
2	Demografie	S ohledem na prognózy vývoje a další data potřebujeme navýšit kapacity zařízení se zvláštním režimem	Pokud se nic nezmění, bude v roce 2041 podíl seniorů na populaci města 37,5%
3	Governance	V projektovém plánu bude třeba vybalancovat jednotlivé projekty	Má-li být rozvoj systému sociálních služeb fungující, potřebujeme realizovat jednotlivé projekty v logické posloupnosti
4	Governance	Zajištění příchodu dostatečných personálních kapacit do sociálních služeb se nesmí podcenit	V současnosti v ČR chybí asi 3 tis. sociálních pracovníků
5	Ekonomický pohled	Pravděpodobné naplnění demografické prognózy zásadně ovlivní finanční nároky na zdravotní a sociální služby	Zvýšené nároky na objem péče vytvoří výrazný ekonomický segment příslušných a souvisejících služeb, nové pracovní příležitosti
6	Sociální a etický rozměr	Zajistit důstojný život ve stáří je otázkou humánnosti a vyžaduje proaktivní přístup a příslušné programy/projekty	Nemůžeme pouze udržovat a prodlužovat často neutešený (nekvalitní) život ve stáří, ale proaktivně a preventivně přistupovat k seniorům tak, aby podzim života mohli strávit aktivně, s akcentem na udržování kognitivních a senzomotorických funkcí u seniorů

Demografická data jako základ k hledání řešení

Předpoklad koncentrace služeb pro region ve Žďáře vychází z komparativních výhod města

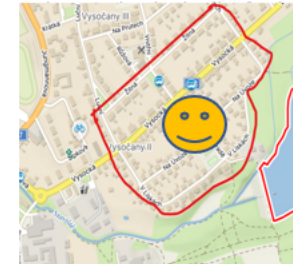

Demografická data jako základ k hledání řešení

Data – demografie z lokality

- jedná se o data osob s trvalým pobytem v dané lokalitě ve věku 18+ let včetně
- bytová jednotka = rodinný dům (ve vybrané lokalitě většina) nebo byt v bytovém domě (bytové domy jen v ulici Vnitřní 3x, 1x Vysocká, 1x Žitná – tj. u nich spíš odhad věkového složení domácnosti)
- senior = osoba věku 65+ včetně

Ulice	počet bytových jednotek v lokalitě	počet osob s TP v lokalitě nad 18 let včetně	<i>z toho pouze senioři 65+</i>	<i>z toho samostatně bydlící senior</i>	<i>z toho samostatně bydlící pár seniorního věku</i>
K Přehradě (celá)	5	12	3	0	1
Luční (část)	5	19	6	0	1
Na Úvoze (celá)	34	90	30	4	4
V Lískách (celá)	29	74	20	5	4
Vnitřní (část)	12	25	10	2	4
Vysocká (část)	46	121	29	3	1
Žitná (část)	21	61	21	4	4
Celkový součet	152	402	119	18	19

V lokalitě je celkem 152 bytových jednotek, 402 osob nad 18 let s TP, z toho 119 seniorů, tj. 30% (a z toho samostatně bydlících seniorů 18 (15% z celkového počtu seniorů v lokalitě), a samostatně bydlících 19 párů seniorů – 16%), ostatní senioři sdílí domácnost s dalšími osobami.

Co by nám pomohlo a na čem bychom rádi spolupracovali

- Analýzy „**what if**“
- Demografické prognózy jako východisko pro sociologické a ekonomické analýzy => jak přetavit hrozby v příležitost

Děkuji za pozornost